

Viite
Teidän 3.3.2026 saapunut lausuntopyyntönne
Asia: HE 149/2025 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

FI-00102 EDUSKUNTA

Yhteyshenkilö
Tove Nylund +358 (0) 18 25000 (vaihde)
tove.nylund@regeringen.ax

stv@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Tausta

Ahvenanmaan maakunnan hallitus sai 3.3.2026 eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalta kirjallista asiantuntijalausuntoa koskevan pyynnön hallituksen esityksestä laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Päätös

Ahvenanmaan maakunnan hallitus lausuu seuraavaa.

Ehdotetut muutokset ovat laaja-alaisia, ja niillä pyritään muun muassa vahvistamaan kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten oikeutta erityiseen suojeluun, selkeyttämään rajoitustoimien käytön edellytyksiä lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden turvaamiseksi sekä selkeyttämään kasvatukseen kuuluvien rajojen asettamisen ja rajoitustoimenpiteiden välistä rajanvetoa. Sijaishuoltopaikastaan luvatta poissaolevat lapset on löydettävä ja palautettava nopeasti viranomaisyhteistyön avulla.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että hallituksen esitys HE 149/2025 vp on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä, ja että siihen sisältyy Ahvenanmaan maakuntaa koskeva vaikutusarvio. Koska Ahvenanmaan sosiaalihuoltoa ei ole järjestetty hyvinvointialueiden pohjalta, suunniteltuja lakimuutoksia voidaan soveltaa Ahvenanmaan maakunnassa sen ansiosta, että laissa puhutaan hyvinvointialueesta tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavasta viranomaisesta. Maakunnan lainsäädäntöä on muutettava tietyiltä osin ehdotettujen muutosten takia.

Lainsäädäntövalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 13 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta sosiaalihuoltoa koskevissa asioissa. Valtakunnan viranomaisten järjestysmuotoa ja toimivaltaa, holhousta, perhesuhteita, lapsen oikeudellista asemaa,

lainkäyttöä ja hallinnollista puuttumista henkilökohtaiseen vapauteen koskevat säännökset kuuluvat itsehallintolain 27 §:n 6, 7, 23 ja 24 kohtien mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien oikeudenalojen säännökset tulevat suoraan sovellettaviksi Ahvenanmaalla. Lastensuojelulakia (417/2007), jota sovelletaan Ahvenanmaalla lastensuojelulain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetulla maakuntalailla (ÅFS 2008:97), sovelletaan saman sisältöisenä kuin kulloinkin valtakunnassa voimassa olevaa lakia, jos yllä mainitusta maakuntalaista ei muuta johdu.

Kielisäännökset

Jotta ahvenanmaalaisille lapsille ja nuorille voitaisiin taata samat oikeudet kuin muillekin, ja jotta hoito ja huolenpito olisivat yhdenvertaisesti heidän saatavillaan, kaikkien lastensuojelun palvelumuotojen on oltava saatavilla ruotsiksi. Esityksessä ehdotetaan muun muassa kuntouttavaa suljettua laitospalvelua koskevia säännöksiä (lastensuojelulain 49 a–49 e §). Esityksessä on myös ehdotus uudeksi laiksi Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta. Ehdotetun uuden lain mukaan vähintään yhden lastensuojelun palveluyksikön tulee tuottaa lastensuojelulakiin ehdotettavassa 49 a §:ssä tarkoitettua kuntouttavaa suljettua laitospalvelua. Sen lisäksi, että yllä mainittua uutta palvelumuotoa on tarjottava ruotsiksi, ruotsinkielisillä lapsilla ja nuorilla tulee edelleen olla käytettävissään kaikki palvelumuodot sekä mahdollisuus käydä koulua ruotsiksi Lagmansgårdenin koulukodissa, joka on yksi valtion viidestä koulukodista.

Ministeri

Arsim Zekaj

Erityisasiantuntija

Tove Nylund

Hänvisning
Er begäran om utlåtande inkommen 3.3.2026,
Ärende: RP 149/2025 rd

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott

FI-00102 RIKSDAGEN

Kontaktperson
Tove Nylund +358 (0)18 25000 (växeln)
tove.nylund@regeringen.ax

stv@riksdagen.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av barnskyddslagen och till lagar som har samband med den

Bakgrund

Ålands landskapsregering har av riksdagens social- och hälsovårdsutskott den 3.3.2026 mottagit en begäran om skriftligt sakkunnigyttrande avseende regeringens proposition med förslag till ändring av barnskyddslagen och till lagar som har samband med den.

Beslut

Ålands landskapsregering lämnar följande yttrande:

De föreslagna ändringarna är omfattande och handlar bland annat om att stärka de placerade barns rätt till särskilt skydd, förtydligande av villkoren för begränsningsåtgärder för att tillgodose barnets bästa, välbefinnande och trygghet samt gränsdragning mellan fostrande och begränsande åtgärder. Barn som utan lov är frånvarande från sin plats för vård utom hemmet ska snabbt kunna hittas och återbördas genom samarbete mellan myndigheter.

Ålands landskapsregering noterar social- och hälsovårdsministeriets beredning och konsekvensbedömning avseende landskapet Åland i regeringsproposition 149/2025. Emedan socialvården på Åland inte är organiserad i välfärdsområden, möjliggör skrivningarna om välfärdsområdet eller motsvarande myndighet i landskapet Åland, tillämpningen av planerade lagändringar. De föreslagna ändringarna föranleder behov av vissa lagstiftningsåtgärder i landskapslagstiftningen.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet beträffande socialvård. Bestämmelser om statsmyndigheternas organisation och verksamhet, förmynderskap, familjeförhållanden, barns rättsliga ställning, rättskipning och administrativa ingrepp i den personliga friheten är enligt 27 § 6, 7, 23, och 24 punkten i självstyrelselagen att hänföra till rikets behörighet.

Bestämmelserna inom de rättsområden som ligger under rikets lagstiftningsbehörighet blir direkt tillämpliga på Åland. Vad gäller barnskyddslagen (FFS 417/2007), tillämplig genom landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen, ska barnskyddslagen tillämpas i samma lydelse som vid varje enskild tidpunkt är gällande i riket, om inte annat följer av ovannämnda landskapslag.

Språkbestämmelser

För att barn och unga på Åland ska garanteras samma rättigheter och ha samma tillgång till vård och omsorg som andra, bör samtliga serviceformer inom barnskyddet finnas på svenska. Propositionen omfattar bland annat föreslagna bestämmelser (49 a -49 e §§ i barnskyddslagen) om rehabilitering på sluten institution och även ett förslag om en ny lag om Statens barnskyddsanstalt och om skolan i anslutning till den. Enligt den föreslagna nya lagen ska minst en tjänstenhet för barnskydd producera sådan rehabilitering på en sluten institution som avses i barnskyddslagens föreslagna 49 a § Rehabilitering på sluten institution. Förutom att ovannämnda nya serviceform bör erbjudas på svenska, behöver svenskspråkiga barn och unga fortsättningsvis ha tillgång till alla serviceformer samt skolgång på svenska på Lagmansgårdens skolhem, som är ett av statens fem skolhem.

Minister

Arsim Zekaj

Specialsakkunnig

Tove Nylund